

ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

Desirable Characteristic Indicators for School Administrator

Under the Bangkok Metropolitan Administration

ภูผณ ธรรมสวัสดิ์*

Phuphon Thamasawat

ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Doctor in Education (Educational Administration) Mahamakut Buddhist University, Thailand

ลัดดา พลวัฒน์**

Ladda Pholwathana

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Advisor Dissertation of Education Administration Mahamakut Buddhist University, Thailand

E-mail : Pickky_๘๘_@hotmail.com

Received: August 13, 2022

Revised: September 08, 2022

Accepted: September 10, 2022

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (๑) เพื่อศึกษาองค์ประกอบตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร (๒) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร (๓) เพื่อประเมินและรับรองตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รวม ๔๓๗ คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า ๕ ระดับ ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง ๐.๖ - ๑.๐ มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง ๐.๓๓ - ๐.๘๙ และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ผลการวิจัยพบว่า (๑) องค์ประกอบตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวกับงานวิชาการ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ได้ร่างตัวแปร ๑๓๕ ตัวแปร (๒) ผลพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) พบว่า ได้ ๖ องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (๑) ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณ

* นายภูผณ ธรรมสวัสดิ์ Mr.Phuphon Thamasawat; Researcher

** ดร.ลัดดา พลวัฒน์ Dr.Ladda Pholwathana; Advisor

(๒) ด้านทักษะการสื่อสารและเทคโนโลยี (๓) ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (๔) ด้านการตัดสินใจ (๕) ด้านการสร้างแรงจูงใจ และ (๖) ด้านการเสียสละและการอุทิศตน และ ๓) ผลการประเมินและรับรอง ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ผลการประเมินและรับรองรูปแบบในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๖ ($\bar{X} = 4.56$) ผ่านเกณฑ์การประเมินและรับรองที่ผู้วิจัยกำหนด คือ ต้องมีค่ามากกว่า ๓.๕๑ สรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

คำสำคัญ : ตัวบ่งชี้; คุณลักษณะที่พึงประสงค์; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were : (1) to study the components of desirable characteristic indicators for school administrators under the Bangkok Metropolitan Administration (2) to create an of the desirable characteristic indicators for school administrator under the Bangkok Metropolitan Administration and (3) to evaluate and affirm the of desirable characteristic indicators for school administrators under the Bangkok Metropolitan Administration. The mixed research methodology was used in the data were consisting of school directors simple 437. The research instruments were semi-structured interviews, questionnaires and confirmation or certification forms through 5-rating scale questionnaires by IOC; 0.6-1.0 discriminatory power equal to 0.33-0.89 with reliability at 0.95, The analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, exploratory factor analysis. The results of this research was found that : (1) The components of desirable characteristic indicators for school administrators under the Bangkok Metropolitan Administration components and 135 variables. (2) The an desirable characteristic indicators for school administrators under the Bangkok Metropolitan Administration, general education department from exploratory factor analysis (EFA) has 6 main components; (1) morality and ethics, (2) communication and technology skills, (3) conservation of local wisdom, (4) decision making, (5) motivation, and (6) sacrifice and dedication. 3) The evaluation and confirmation of the Indicators from experts in its propriety, accuracy, feasibility, and utility is at 4.56 ($\bar{X} = 4.56$), higher than the set criteria at 3.51. That means the model is approved.

Keywords : Indicators; Desirable Characteristic; School Administrator

บทนำ

ความเป็นผู้นำทางการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญสำหรับประเทศชาติทั้งโดยตรงโดยอ้อมโดยผู้บริหารสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ เป็นปัจจัยหลักของการเสริมสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผู้บริหารการศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทและเป็นผู้ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมบังคับบัญชาและริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรให้เป็นไปตามเป้าหมาย เป็นผู้นำนโยบายและโครงการต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติและเป็นผู้บ่งชี้ความสำเร็จขององค์กร ถ้าผู้บริหารมีคุณลักษณะและความสามารถที่เหมาะสมก็จะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้ร่วมงาน นอกจากนี้การพัฒนาเทคโนโลยียังทำให้เกิดเครื่องมือที่หลากหลายในการเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศ หรือเนื้อหาในรูปแบบดิจิทัล ทั้งในเชิงวิชาการและในเชิงบันเทิง เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลให้ต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสภาพแวดล้อมและทางเทคโนโลยีที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมาก ดังนั้น ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง การเตรียมบุคลากรและตัวองค์กรเองให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสภาพแวดล้อมขององค์กรและทางเทคโนโลยีที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมากเช่นเดียวกัน ดังนั้น “ผู้บริหาร” หรือ “ผู้นำขององค์กร” ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญที่จะขับเคลื่อนองค์กร จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ คุณลักษณะ สมรรถนะ หรือทักษะเฉพาะที่จะนำพาองค์กรให้สามารถแข่งขันกับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้น คุณลักษณะและคุณสมบัติในฐานะผู้นำองค์กรจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการทำงานให้บรรลุสำเร็จตามวัตถุประสงค์^๑

ในปัจจุบัน พบว่า มีผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นำ หรือหัวหน้างานหลายท่านที่ประสบปัญหาการดำเนินงานในองค์กร เพราะการบริหารคนและการอยู่ร่วมกันในที่ทำงานกับบุคคลอื่นย่อมเลี่ยงที่จะไม่เผชิญหน้ากับความขัดแย้งในเรื่องของคนโดยเฉพาะผู้ใต้บังคับบัญชา เพราะผู้ร่วมงานล้วนมาจากสภาพแวดล้อมและการศึกษาต่างกัน ถ้าหากเจ้านายหรือผู้นำองค์กรไม่สามารถเข้าใจหรือเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้นั้น ก็จะทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการทำงานหรืออาจเป็นการขัดขวางความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ซึ่งเหตุเกิดเพราะผู้บริหารและผู้ร่วมงานไม่ลงรอยกัน รวมทั้งเกิดจากการที่ผู้นำองค์กรหรือผู้บริหารสถานศึกษาขาดความรู้ความสามารถด้านการบริหารงาน การไม่จัดระบบหรือแบบแผนในการปฏิบัติงาน ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ขาดความยุติธรรม ขาดการพัฒนาด้านบุคลิกภาพ ขาดภาวะในการเป็นผู้นำ ขาดความรอบคอบในการตัดสินใจ มีความเสียหายในเรื่องส่วนตัว รวมทั้งไม่มีเครือข่ายในการเป็นต้นแบบที่ดีและถูกต้อง ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารทั้งสิ้น หากผู้บริหารท่านใดขาดทักษะหรือคุณลักษณะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วจะส่งผลให้การทำงานขาดประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหาร

^๑ ดวงพร รุ่งเรืองศรี, “คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ ๒๑”, วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๑), ๑๐๖.

สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องรู้จักตนเอง รู้จักลูกน้องและรู้จักการพัฒนาตนเอง เพื่อที่จะได้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและสามารถบริหารงานได้สำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษา^๒ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนภายใต้กระแสแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ในยุคปัจจุบันจึงต้องพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ซึ่งปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างการเรียนรู้ในโรงเรียน คือ ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาด คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นผู้นำทางการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อการบริหาร และการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษาและการศึกษาโดยรวมเป็นอย่างมาก ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย ที่บ่งบอกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดคุณลักษณะในการเป็นผู้นำ เช่น ขาดความรู้ และความสนใจในด้านวิชาการ ขาดคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งถ้าหน่วยงานใดผู้บริหารขาดคุณลักษณะที่เหมาะสมแล้วย่อมส่งผลกระทบต่อการบริหารหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่า มาตรฐานที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา^๓ ได้รายงานเกี่ยวกับสภาวะการศึกษาไทยปี ๒๕๕๙/๒๕๖๐ พบว่า นักเรียนไทยยังมีความสามารถทางวิชาการต่ำ ทั้งเรื่องการอ่าน คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาความรู้ความสามารถของนักเรียนในการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการนำไปใช้ โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ที่เป็นวิชาหลักสำหรับการคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ ทั้งนี้ นอกจากความสามารถทางวิชาการยังไม่ปรากฏผลที่ชัดเจนแล้ว เด็กและเยาวชนไทยยังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรม เช่น การใช้ความรุนแรง ยาเสพติด ขาดจิตอาสา ขาดความรับผิดชอบ ไม่มีวินัย ซึ่งเป็นโจทย์สำคัญสำหรับการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองที่ดี นอกจากนี้ มีนักวิชาการหลายท่านมีความเห็นตรงกันว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารส่วนหนึ่ง ดังนั้น ผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่จึงต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก^๔

^๒ บุษบา คำนันท, “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ในทัศนะของครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒”, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๙), หน้า ๒-๓.

^๓ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, สภาวะการศึกษาไทยปี ๒๕๕๙-๒๕๖๐ แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทย เพื่อก้าวสู่ยุค Thailand ๔.๐, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๖๑), หน้า ๖-๘.

^๔ ชัยยนต์ เพาพาน, “ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ ๒๑”, วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๙) : ๓๐๓.

ด้วยเหตุดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จึงศึกษาถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมุ่งหวังว่าสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับปรุง หรือพัฒนาการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในอันที่จะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพสูงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาองค์ประกอบตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
๒. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
๓. เพื่อประเมินและรับรองตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods Research) ของการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา งานวิจัย และสัมภาษณ์แนวความคิดของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ รวบรวมข้อมูลระหว่างมีนาคม ๒๕๖๒ ถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๔ ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนในการวิจัย

๑. ศึกษาองค์ประกอบของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ คน เป็นผู้บริหารการศึกษาระดับนโยบายและนักวิชาการด้านการบริหารงานมาไม่น้อยกว่า ๕ ปี ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบปฏิสัมพันธ์ (interactive interview)
๒. พัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร นำแบบสอบถามที่จัดทำสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) คือ โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร นำมาวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA)
๓. ประเมินและรับรองตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๗ คน เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบให้มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis)

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้เป็นโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) จำนวน ๔๓๗ โรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณไว้ ประกอบด้วย แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ค้นหาคุณภาพของเครื่องมือโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาคณะนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้
๒. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอประธาน และกรรมการที่ปรึกษาคณะนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถามรูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์รายข้อ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ ๐.๘-๑.๐๐
๓. หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยการวิเคราะห์ หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๕

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล รายละเอียด ดังนี้

๑. ขอหนังสือเพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูล
๒. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูล
๓. ทำการรวบรวมแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

๔. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการนัดหมายวันเวลาที่จะสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เตรียมศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง สมุดจดบันทึก และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับกลับคืนมา ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีรายละเอียด ดังนี้

๑. การวิเคราะห์เนื้อหา จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ด้วยวิธี (Content Analysis) แล้วนำข้อมูลมาสรุปเป็นตัวแปรที่ศึกษา

๒. การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้การแจกแจงค่าความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (percentage)

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวแปรคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยหาค่าสถิติที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

๔. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบ “PCA” (Principal Component Analysis) และหมุนแกนขององค์ประกอบแบบตั้งฉาก (orthogonal rotation) ด้วยวิธีการแวนแมกซ์ (varimax rotation) เพื่อสกัดตัวแปร

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

๑. องค์ประกอบตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวกับงานวิชาการ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ได้ร่างตัวแปร ๑๓๕ ตัวแปร

๒. ผลพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) พบว่า ได้ ๖ องค์ประกอบหลัก ได้แก่ คือ (๑) ด้านคุณธรรม และจรรยาบรรณ (๒) ด้านทักษะการสื่อสารและเทคโนโลยี (๓) ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (๔) ด้านการตัดสินใจ (๕) ด้านการสร้างแรงจูงใจ และ (๖) ด้านการเสียสละและการอุทิศตน

๓. ผลการประเมินและรับรองตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ผลการประเมินและรับรองรูปแบบในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๖ ($\bar{X} = 4.56$) ผ่านเกณฑ์การประเมินและรับรองที่ผู้วิจัยกำหนด คือ ต้องมีค่ามากกว่า ๓.๕๑ สรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

จากสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขและนำเสนอรูปแบบ ดังภาพที่ ๑

ภาพที่ ๑ ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

จากภาพที่ ๑ การวิเคราะห์องค์ความรู้ว่าด้วย “ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร” ในครั้งนี้พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีนั้น ย่อมสามารถพัฒนาคนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม รับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและฝึกฝนพัฒนาศักยภาพของตนเอง ประกอบด้วย (๑) คุณธรรมและจริยธรรม (๒) ทักษะการสื่อสารและเทคโนโลยี (๓) การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (๔) การตัดสินใจ (๕) การสร้างแรงจูงใจ และ (๖) การเสียสละและการอุทิศตน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถนำเสนออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

๑. ตัวบ่งชี้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม เนื่องจากผู้บริหารมีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา เป็นที่ศรัทธาในการยอมรับนับถือและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาของคนในสังคมและปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เต็มความสามารถ ก่อให้เกิดความสามัคคีรักใคร่ปรองดอง และคุณสมบัติสำคัญประการหนึ่งคือ ผู้บริหารต้องสามารถครองตน ครองคนและครองงาน จะส่งผลให้หน่วยงานมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพราะคุณธรรมที่ดีในตัวผู้บริหารจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้งานขับเคลื่อนไปข้างหน้าตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการปฏิบัติตามจรรยาบรรณที่ผู้บริหารพึงปฏิบัติอย่างเคร่งครัด มีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารงาน และเป็นผู้ได้รับความศรัทธาความเชื่อมั่นในงานที่รับผิดชอบ และเรียนรู้ตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับจันทร์ณี สงวนนาม ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านคุณธรรมจริยธรรม ว่าจะต้องเป็นผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้ร่วมงานมีคุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสม

มีความเสียสละ อุทิศตนและเวลาให้กับการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ซื่อสัตย์ สุจริตและมีความโปร่งใส มีความเมตตากรุณา เอื้ออาทรต่อผู้อื่น และนำหลักธรรมคำสอนทางศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการบริหาร โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการทำงาน^๕ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ใจ ชื้อ (Jye Shyr) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารในโรงเรียนไฮสคูล (K-12) ในไต้หวัน ผลการศึกษาพบว่า ตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารในโรงเรียนไฮสคูล (K-12) ในไต้หวันได้ตัวชี้วัดสมรรถนะจำนวน ๖ ด้าน คือ (๑) ด้านภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์ (๒) ด้านการเรียนรู้และการสอน (๓) มีความเชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติ (๔) ด้านการทำงานอย่างมีขั้นตอน (๕) ด้านการวัดและประเมินผล และ (๖) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม^๖

๒. ตัวบ่งชี้ด้านทักษะด้านการสื่อสารและเทคโนโลยี ทั้งนี้เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในสถานศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องได้รับข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับใช้ในการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องตลอดเวลา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง แสดงแนวคิดใหม่ ๆ ในการพัฒนาและปรับปรุงสถานศึกษาให้พัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น เป็นผู้แสวงหาและรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ทำให้การบริหารจัดการของ ผู้บริหารการศึกษามีความสะดวกรวดเร็วและมีคุณภาพและสามารถใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร สอดคล้องกับงานวิจัยของมูลาโตกู (Ozmen, F., & Muratoglu) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการจัดการความรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่จำแนกตามเพศ” จากการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะจะส่งผลในการดำเนินการจัดการความรู้ ๘ ด้าน คือ (๑) กิจกรรมการเรียนรู้ (๒) กระบวนการทำงานเป็นทีม (๓) การสร้างฐานความรู้ (๔) การสร้างแผนที่ความคิด (๕) ทักษะการเปรียบเทียบ (๖) ความรู้ทางเทคโนโลยี (๗) ความรู้สู่ศูนย์กลาง และ (๘) ความรับผิดชอบ และโดยทั่วไปโรงเรียนส่วนใหญ่มีกลยุทธ์ในการดำเนินการ จัดการความรู้ที่ไม่เพียงพอ^๗ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สดุดิ จีระออน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษายุคประเทศไทย ๔.๐” ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษายุคประเทศไทย ๔.๐ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

^๕ จันทราณี สงวนนาม, **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพ้อยท์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๒.

^๖ Jye Shyr, “Developing the Principal Technology Leadership Competency Indicators for Technical High Schools in K-12 in Taiwan”, **Journal of Mathematics Science and Technology Education**, VOL.13 no.6 (November-December 2016) : 2085-2089.

^๗ Ozmen, F., & Muratoglu, V, **The Competency levels of School Principles In Implement Knowledge Management Strategies The View of Principles And Teacher According to Gender Variable**, [online][Accessed, Available from], <http://www.iiste.org/Journals/index.php/JEP/article/viewFile/4581/4665>. 29 May 2022.

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม รองลงมาได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ และด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ^๙

๓. ตัวบ่งชี้ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการสร้างโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ เป็นผู้มีหน้าที่สร้างสรรค์และจัดอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อการบริหารสถานศึกษาและเกิดประโยชน์สุขให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติ และรู้คุณค่าของการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเปรียบเสมือนรากเหง้าของความเป็นคนไทยจึงถือว่าสำคัญที่จะทิ้งไม่ได้ โรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสู่เด็กและเยาวชน ดังนั้น หากจะดำเนินงานด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ย่อมต้องการผู้บริหารที่มีลักษณะที่ดี มีหลักการในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนิงกรัม (E. Ningrum) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานเพื่อปลูกฝังหลักจริยธรรมสำหรับผู้เรียน” ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ไม่เพียงแต่เป็นกระบวนการของการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เท่านั้น แต่เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณค่าและคุณธรรม หลักจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมของโลกเหมือนกับที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแบบฉบับของท้องถิ่น แต่มีความหมายอย่างยิ่งทั่วโลก โดยเฉพาะการออกแบบการเรียนรู้ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการเรียนรู้ตามภูมิปัญญาท้องถิ่นและปลูกฝังหลักด้านจริยธรรมสำหรับผู้เรียนในการออกแบบการเรียนรู้ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนโดยดำเนินการวิจัยแก่ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ของห้องปฏิบัติการ UPI ผลการศึกษาพบว่า การออกแบบการเรียนการสอนนั้นสามารถบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนใช้การเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเรื่องหลักจริยธรรมมากขึ้น^{๑๐} สอดคล้องกับแนวคิดของสุตา ทองซ่ง ได้สรุปข้อดีในการใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนไว้ว่าผู้เรียนได้เรียนรู้จากของจริง ทำให้เกิดประสบการณ์ตรง เกิดความสนุกสนาน มีเจตคติที่ดีต่อชุมชนและกระบวนการเรียนรู้ เห็นคุณค่าของแหล่งเรียนภูมิปัญญาท้องถิ่นและเกิดความรักท้องถิ่นและเกิดความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งที่มีคุณค่าในท้องถิ่น^{๑๑}

^๙ สดุดี จีระออน, “คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษายุคประเทศไทย ๔.๐ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๓”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ๒๕๕๖), บทคัดย่อ.

^{๑๐} Ningrum, E., *Learning Model Based on Local Wisdom to Embed the Ethics Land for Students*, (Department of Geography Education Universitas Pendidikan Indonesia, 2015), p. 408.

^{๑๑} สุตา ทองซ่ง, “ผลการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนบ้านร่มโพธิ์ทอง เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนบ้านร่มโพธิ์ทอง จังหวัดฉะเชิงเทรา”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๖), หน้า ๔๔.

๔. ตัวบ่งชี้ด้านการตัดสินใจ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารทุกระดับต้องเผชิญกับการตัดสินใจอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่เรื่องเล็กน้อยไปจนเรื่องใหญ่ ๆ งานทุกอย่างของสถานศึกษาจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจ ความยากง่ายของการตัดสินใจนั้นอาจแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ บางครั้งจำเป็นต้องใช้ความคิด ความกล้าหาญ และการเสี่ยงภัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวคิดเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่กล้าเสี่ยงกล้าตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษา เพราะการตัดสินใจเป็นกิจกรรมที่มีความซับซ้อนและละเอียดอ่อน หากผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจในปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นก็จะสามารถทำให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสอดคล้องกับแนวคิดของเทื่อน ทองแก้ว ได้กล่าวถึง คุณลักษณะที่จำเป็นของนักบริหารว่า ผู้บริหารจะต้องมีคุณลักษณะที่จำเป็น เช่น เป็นที่ศรัทธาของเพื่อนร่วมงาน มีภาวะผู้นำทางสติปัญญา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ความสามารถในการจัดการ มีการตัดสินใจดีและมีความรับผิดชอบ^{๑๑} และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Magnuson ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้จัดการโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่า ในส่วนของคุณลักษณะด้านวิชาชีพนั้น ประกอบด้วย คุณลักษณะที่สำคัญคือ มีความสามารถติดต่อและเข้ากับผู้อื่นได้ดี มีความรู้ในสาขาวิชาชีพ ตนเองแท้สามารถมอบหมายงานได้เหมาะสม ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ^{๑๒}

๕. ตัวบ่งชี้ด้านการสร้างแรงจูงใจ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญมากในการทำหน้าที่บริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดความพึงพอใจต่อครูผู้สอน นักเรียน รวมถึงผู้ปกครองและชุมชนที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษานั้น ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการตัดสินใจถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ จะส่งผลต่อการทำงานของบุคลากร ผู้ใต้บังคับบัญชาประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยเพิ่มขวัญกำลังใจ เพิ่มพลังในการทำงานทำให้เกิดแรงจูงใจแก่บุคลากร และผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจจิตวิทยาการจูงใจจะมีส่วนสำคัญให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Bernard M. Bass & Ronald E. Riggio กล่าวว่า การสร้างแรงบันดาลใจจะกระตุ้นจิตวิญญาณของทีมงานให้มีความกระตือรือร้นและสร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวก และแสดงความเชื่อมั่นแสดงให้เห็นความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้^{๑๓} และสอดคล้องกับงานวิจัยของปรมาภรณ์ ยามาโมโตะ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ตัวบ่งชี้

^{๑๑} เทื่อน ทองแก้ว, สมรรถนะ (Competency) : หลักการและแนวปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๐), หน้า ๒๓.

^{๑๒} Magnuson, *The Characteristics of Success School Business Managers*, (Los Angeles: University of Southern California, 2010), p. 190.

^{๑๓} Bernard, M. Bass & Ronald Riggio, *Principles of Leadership*, (American Psychologist, 2006), p. 203.

คุณลักษณะจำเพาะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา” ผลการวิจัยพบว่า (๑) ตัวบ่งชี้คุณลักษณะจำเพาะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย ๖ ด้าน คือ ๑) ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณ ๒) ด้านทักษะการสื่อสารและเทคโนโลยี ๓) ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ๔) ด้านการตัดสินใจ ๕) ด้านการสร้างแรงจูงใจ และ ๖) ด้านการเสียสละและการอุทิศตน (๒) ตัวบ่งชี้คุณลักษณะจำเพาะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง ๖ ด้าน มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และ ความถูกต้องครอบคลุม สอดคล้องกับทฤษฎีหลักการแนวคิดตามกรอบการวิจัย^{๑๔}

๖. ตัวบ่งชี้ด้านการเสียสละและการอุทิศตน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารต้องมีความตั้งใจทำงาน ขยันอดทน อุทิศตน อุทิศเวลา เสียสละ ปฏิบัติตนโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน พร้อมเสียสละให้สถานศึกษาอยู่รอดและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร และประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้อุทิศตน อุทิศเวลาเสียสละปฏิบัติตนโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เดวิด แอนเดรียน จอห์น (Davies, Adrian John) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาเชิงคุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติของการเป็นผู้นำทางศีลธรรมในการบริหารการศึกษาของโรงเรียน” ผลการวิจัยพบว่า (๑) ผู้นำที่แท้จริงคือความเป็นผู้นำทางศีลธรรม (๒) ผู้นำใช้ความเป็นผู้นำกำหนดแนวทางการจัดการทีม เพื่อความสำเร็จของภารกิจความท้าทาย โดยใช้ศีลธรรมเชื่อมโยงในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่เชื่อถือนสิ่งที่ยั่งยืน อีกทั้งยังสร้างแรงบันดาลใจจากความกระตือรือร้น ความมุ่งมั่นและความเสียสละแก่องค์กร ผลกระทบจากความไม่สอดคล้องกับจิตวิญญาณจริยธรรมของผู้ศรัทธาจะทำให้กระทบต่อการทำงานเป็นทีมและความศรัทธาทำให้เกิดแรงบันดาลใจจากวิธีการตัดสินใจและการแก้ไขความขัดแย้งโดยการให้คำปรึกษาแบบใหม่^{๑๕} และสอดคล้องกับงานวิจัยของของสมถวิล ชูทรัพย์ ได้กล่าวถึงคุณลักษณะซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของผู้ร่วมงาน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีฐานะทางเศรษฐกิจดีพอสมควร เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีใจกว้าง มีอัธยาศัยดี มีน้ำใจ และบริการให้ความช่วยเหลือสังคมและชุมชนอยู่เสมอ^{๑๖}

^{๑๔} พรมาภรณ์ ยามาโมโตะ, “ตัวบ่งชี้คุณลักษณะจำเพาะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา”, วิทยานิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๙), บทคัดย่อ.

^{๑๕} Davies, Adrian John, *Moral Leadership the Leadership of Future. Anexplatory study in a Balui-inspired faith school*, [online][Accessed Available from] [http:// hall. Handel. Net/2381/4149](http://hall.Handel.Net/2381/4149). 14 July 2013

^{๑๖} สมถวิล ชูทรัพย์, “การพัฒนาเครื่องมือและตัวบ่งชี้คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐), บทคัดย่อ.

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑.๑ ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณ ผู้บริหารควรมีระเบียบวินัยต่อตนเอง มีคุณธรรมจริยธรรม มีความยุติธรรมต่อผู้ร่วมงานอย่างเสมอภาค เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ

๑.๒ ด้านทักษะการสื่อสารและเทคโนโลยี ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ก้าวไกล โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร จัดการด้านการบริหารการศึกษา เสริมสร้างและพัฒนาการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา

๑.๓ ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้บริหารควรนำหรืออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน โดยให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

๑.๔ ด้านการตัดสินใจ ผู้บริหารควรมีความเด็ดขาดและกล้าตัดสินใจในการบริหารงานและประชุมปรึกษาหารือเมื่อเกิดปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ โดยมีแนวทางแก้ปัญหาาร่วมกัน

๑.๕ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ผู้บริหารควรมีการจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น โดยการเพิ่มขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๖ ด้านการเสียสละและการอุทิศตน ผู้บริหารควรเป็นตัวอย่างและให้บุคลากรอุทิศตน อุทิศเวลาเสียสละปฏิบัติตนโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน มีจิตสาธารณะทำงานเพื่อส่วนรวม

๒. ด้านเชิงปฏิบัติการ

๒.๑ ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณ ผู้บริหารควรปฏิบัติตนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความยุติธรรมต่อผู้ร่วมงานอย่างเสมอภาค

๒.๒ ด้านทักษะการสื่อสารและเทคโนโลยี ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการด้านการบริหารการศึกษา และพัฒนาการดำเนินงานภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

๒.๓ ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน และผู้บริหารรู้คุณค่าของการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาสากลเพื่อประโยชน์ในการบริหารโดยรวม

๒.๔ ด้านการตัดสินใจ ผู้บริหารควรมีแนวคิดเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่และกล้าตัดสินใจเมื่อเกิดปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ

๒.๕ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ผู้บริหารควรมีการจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น โดยการเพิ่มขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๖ ด้านการเสียสละและการอุทิศตน ผู้บริหารควรเป็นบุคคลตัวอย่างในการอุทิศตน อุทิศเวลาเสียสละ ปฏิบัติตนโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน

๓. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๓.๑ ควรมีการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนหรือสถานศึกษาอื่น

๓.๒ ควรศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน

๓.๓ ควรศึกษาเปรียบเทียบตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังของครู ผู้ปกครอง หรือนักเรียน

บรรณานุกรม

จันทร์ธานี สงวนนาม. **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: บิ๊คพ้อยท์, ๒๕๔๕.

ชัยยนต์ เพาพาน. ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ ๒๑. **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๙) : ๓๐๓.

ดวงพร รุ่งเรืองศรี. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ ๒๑. **วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง**. ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๑) : ๑๐๖.

θειอน ทองแก้ว. **สมรรถนะ (Competency) : หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๐.

บุษบา คำนนท์. “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ในทัศนะของครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต**, สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๙.

ปรมาภรณ์ ยามาโมโตะ. “ตัวบ่งชี้คุณลักษณะจำเพาะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๙.

สดุดี จีระออน. “คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษายุคประเทศไทย ๔.๐ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๓”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ๒๕๕๖.

สมถวิล ชูทรัพย์. “การพัฒนาเครื่องมือและตัวบ่งชี้คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐.

สุดา ทองเซ่ง. “ผลการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนบ้านร่มโพธิ์ทอง เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนบ้านร่มโพธิ์ทอง จังหวัดฉะเชิงเทรา”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๖.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **สภาวะการศึกษาไทยปี ๒๕๕๙-๒๕๖๐ แนวทางการปฏิรูปการศึกษา ไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand ๔.๐**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๖๑.

Bernard, M. Bass & Ronald Riggio. **Principles of Leadership**. American Psychologist, 2006.

Jye Shyr. Developing the Principal Technology Leadership Competency Indicators for Technical High Schools in K-12 in Taiwan. **Journal of Mathematics Science and Technology Education**, Vol. 13 no. 6 (November-December 2016) : 2085-2089.

Magnuson. **The Characteristics of Success School Business Managers**. Los Angeles: University of Southern California, 2010.

Ningrum, E. **Learning Model Based on Local Wisdom to Embed the Ethics Land for Students**. Department of Geography Education Universitas Pendidikan Indonesia, 2015.

Davies, Adrian John. **Moral Leadership the Leadership of Future**. Anexplolatory study in a Balui-inspired faith school. [Online]. Available: <http://hall.Handel.Net/2381/4149>. [14 July 2013]

Ozmen, F., & Muratoglu,V. **The Competency levels of School Principles in Implement Knowledge Management Strategies The View of Principles And Teacher According to Gender Variable**. [Online]. Available: <http://www.iiste.org/Journals/ index.php/ JEP/ article/ viewFile/4581/4665>. [29 May 2022]